

TEN CONSIDERATIONS FOR THE DESIGN AND PREPARATION
OF NATIONAL POLITICAL DIALOGUE PROCESSES

အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးပွဲ ဖြစ်စဉ်များကို ဒီဇိုင်းပုံစံနှင့် ကြိုတင်
ပြင်ဆင်ခြင်းအတွက် ထည့်သွင်း စဉ်းစားရန် အချက် ၁၀ချက်

၁။ အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးပွဲ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့် အမိန့်အာဏာကို မည်သည့်နေရာမှ ရရှိသနည်း။

အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးမှုတစ်ခု၏ လုပ်ပိုင်ခွင့် အမိန့်အာဏာကို နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေးနှင့် စစ်ရေးဘက်မှ အဓိက ပါဝင်သူများအကြား ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးလေ့ရှိသည်။ ထိုသို့ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးပြီးသည်နှင့် တာဝန် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို တည်ဆဲ သက်ဆိုင်ရာ အမျိုးသားအဆင့် အဖွဲ့အစည်းများမှ ထောက်ခံ အတည်ပြုပေးလေ့ရှိသည်။ အသေးစိတ် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများမှတစ်ဆင့် သဘောတူညီမှု ယူထားသလို ပါဝင်သူများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်နိုင်သလောက် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပါဝင် အတည်ပြုသော ရှင်းလင်းသော လုပ်ပိုင်ခွင့် အမိန့် အာဏာများကြောင့် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးမှုများကို အကျိုးရှိစေသည်။ အဓိက ပါဝင်သူများမှ ဆွေးနွေးမှုကို ခိုင်မာစွာ လုပ်ဆောင်ရန်နှင့် ဆွေးနွေးမှု ရည်မှန်းချက်များကို သဘောတူရန် ထိုသို့သော ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများနှင့် အတည်ပြုမှုများက သေချာအောင် ပံ့ပိုးပေးသည်။ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှု စတင်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ၎င်း၏ ရည်မှန်းချက်များနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့် အမိန့် အာဏာများနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းက တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှု၏ တရားဝင်မှုကို ပိုမို ခိုင်မာစေပြီး ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော သဘောထားကွဲလွဲမှုကို လျော့ချပေးသည်။

အကယ်၍ အဓိက ပါဝင်သူ အဖွဲ့များအကြား ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းမှု မလုပ်နိုင်ခြင်းနှင့် ပါဝင်သူများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများမှ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပါဝင် အတည်ပြုခြင်းတို့ မရှိပါက အချို့သော အဖွဲ့အစည်းများမှ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုတွင် ပါဝင်ရန် ငြင်းပယ်ခြင်း သို့မဟုတ် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုကို တက်ကြွစွာ နှောင့်ယှက် ဖျက်ဆီးခြင်း စသည့် အန္တရာယ် ရှိသည်။

၂။ မည်သည့်အချက်များသည် လုပ်ပိုင်ခွင့် အမိန့် အာဏာ၏ အဓိက အချက်များဖြစ်သနည်း။

ရှင်းလင်း၍ ပိုင်နိုင်သော လုပ်ပိုင်ခွင့် အမိန့် အာဏာများနှင့် ဖြစ်ပေါ်နေဆဲ နိုင်ငံရေး ဖြစ်စဉ်များအတွက် တိကျသေချာစွာ သတ်မှတ်ထားသော ဆက်ဆံရေးကို ဆွေးနွေးမှု မစတင်ခင်က ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးထားခြင်းတို့သည် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးပွဲများကို အကျိုးရှိစေသည်။ အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးပွဲကို ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရန် တာဝန်ရှိသူများသည် အောက်ပါမေးခွန်းများကို ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးကြသည်။

- ဆွေးနွေးပွဲက မည်သည့် အချက်များကို ဆွေးနွေးမည်နည်း။

အရေးကြီးသော အချက်တစ်ချက်ဖြစ်သည်။ ဆွေးနွေးပွဲတွင် ဆွေးနွေးမည့် အကြောင်းအရာ စာရင်းသည် ထိန်းချုပ် စီမံနိုင်ရမည် ဖြစ်ပြီး လွန်ကဲသော ရည်မှန်းချက်များ မရှိစေရန် အရေးကြီးသည်။ ဆွေးနွေးရမည့် အကြောင်းအရာ စာရင်း အလွန် ရှည်ပါက ထိုကိစ္စရပ်များကို သေချာစွာ မဆွေးနွေးနိုင်တော့ပေ။

- တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးပွဲတွင် မည်သည့် အခွင့်အာဏာများရှိသနည်း။

အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတွင် အကြံပြုချက်များ ချမှတ်ပေးနိုင်သည့် အခွင့်အာဏာရှိပြီး၊ ထိုအချက်များကို (ဥပမာ လွှတ်တော် သို့မဟုတ် အစိုးရ ကဲ့သို့သော) တည်ဆဲ အဖွဲ့အစည်းများမှ လက်ခံ ဆောင်ရွက်နိုင် သို့မဟုတ် ပယ်ချနိုင်သည်။ သို့တည်းမဟုတ် အခြားသော အဖွဲ့အစည်းများမှ လက်ခံရမည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကိုလည်း တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲမှ ချမှတ်ပေးနိုင်သည်။ နှစ်မျိုးစပ်ထားသောပုံစံ၌ နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကို ခိုင်မာသည့် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ခွင့် အာဏာများ ပေးထားနိုင်သော်လည်း အခြား အဖွဲ့အစည်းများအား တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲမှ ချမှတ်ထားသော ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အတည်မပြုခင်တွင် ဆွေးနွေးခွင့်ကို ပေးအပ်ထားသည်။

- တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများသည် တည်ရှိပြီး အဖွဲ့အစည်းများနှင့် မည်သို့ ဆက်စပ်မည်နည်း။

အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ဆွေးနွေး စဉ်းစား သုံးသပ်စဉ်ကာလအတွင်း တည်ရှိပြီး နိုင်ငံတော်အဆင့် အဖွဲ့အစည်းများအား တရားဝင် အစီရင်ခံ တင်ပြခြင်း မရှိပေ။ သို့သော်လည်း အချို့သော အခြေအနေတွင်မူ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲထဲတွင် အစိုးရနှင့် လွှတ်တော်မှ ကိုယ်စားလှယ်များ တက်ရောက် ပါဝင်ကြသည်။ ထိုသို့ ပါဝင်ခြင်းဖြင့် ၎င်းအဖွဲ့အစည်းများသည် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲအတွင်း ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုများကို လေ့လာနိုင်ခွင့်ရစေပြီး တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးပွဲ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် တိုက်တွန်းအားပေးနိုင်သည်။

- တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲသည် အချိန်မည်မျှ ကြာမည်နည်း။

အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများသည် အငြင်းပွားဖွယ်၊ ရှုပ်ထွေးသော ပြဿနာရပ်များကို ဖြေရှင်းရန် ကြိုးပမ်းမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဆွေးနွေးပွဲ အခမ်းအနား အစီအစဉ်တွင် ပါဝင်သော အချက်အားလုံးကို ဆွေးနွေးနိုင်ရန်၊ လိုအပ်သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးရန်နှင့် သဘောတူညီမှု ရရန် အချိန် လုံလုံလောက်လောက် လိုအပ်သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးပွဲ ဖြစ်စဉ်များ အချိန်အလွန်ကြာပါက အရှိန်အဟုန်နှင့် ဦးတည်ချက်တို့ ဆုံးရှုံးသွားနိုင်သည်။ ပြည်သူများမှလည်း တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲအပေါ် စိတ်ဝင်စားမှု လျော့နည်းလာနိုင်ပြီး နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များလည်း ကာလရှည်ကြာအတွက် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများကို ဆက်လက် လုပ်ဆောင်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများကို ပုံစံ ဒီဇိုင်းထုတ်သူများနှင့် ကြိုတင်ပြင်ဆင်သူများသည် ပြည်သူများနှင့် နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များ၏ စိတ်ဝင်စားမှု၊ ဆွေးနွေးပွဲ၏ အရှိန်နှင့် ဦးတည်ချက်တို့လျော့နည်းစေခြင်း မဖြစ်စေမည့် ဆင်ခြင်သုံးသပ်နိုင်ရန် လုံလောက်သော ဆွေးနွေးချိန်ကာလတစ်ခုကို သဘောတူ သတ်မှတ်ရန် လိုအပ်သည်။

၃။ အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးပွဲသည် မည်မျှလောက် ကြီးမား ကျယ်ပြန့်ရမည်နည်း။

အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးပွဲ ဖြစ်စဉ်များသည် တစ်နိုင်ငံလုံး တွင် ချမှတ် ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်နေသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုလုံးမှ လိုလားနေသော အဓိကကျသည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်သည်။ အများသဘောတူညီ လက်ခံမှုကို ရရန် များစွာသော မဲဆန္ဒနယ်များကို ကိုယ်စားပြုနိုင်ရန် မကြာခဏ လိုအပ်ပါသည်။ ရလဒ်အားဖြင့် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကို ကြိုတင် ပြင်ဆင်ကြသူများသည် ဆွေးနွေးပွဲ အရွယ်အစား မည်မျှ ကြီးမားကျယ်ပြန့်ရမည် ဟူသော အကျပ်အတည်းနှင့် ရင်ဆိုင်ရသည်။

လူဦးရေ ရာဂဏန်းမျှသာ ပါဝင်သော ပိုမိုသေးငယ်သည့် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးပွဲများတွင်မူ အောက်ပါ အချက်အလက်များ ပါဝင်တတ်သည် -

- ထိုဆွေးနွေးပွဲများသည် ပို၍ လွယ်ကူစွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်သည်။
- မျက်နှာစုံညီ အစည်းအဝေးများကို မကြာခဏ ကျင်းပနိုင်သည်။
- အချိန်တိုတိုနှင့် ထိရောက်မှုရှိသော ခိုင်မာသည့် ဆွေးနွေးချက်များကို မျက်နှာစုံညီ ကျင်းပနိုင်သည်။
- အလုပ်အဖွဲ့အဖြစ် အဖွဲ့အနည်းငယ်နှင့် လူနည်းသော အဖွဲ့ငယ်များသာ ထပ်ခွဲရန် လိုသည်။
- သို့သော်လည်း ဆွေးနွေးပွဲငယ်များသည် လူမှုအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုလုံး၏ အစိတ်အပိုင်းများအားလုံးကို ထည့်သွင်း ဆွေးနွေးရာတွင် မအောင်မြင်နိုင်သည့် အပြင် အရေးကြီးသည့် မဲဆန္ဒနယ်များကို ချန်လှပ်ထားခြင်းကြောင့်လည်း ဝေဖန်ခံရနိုင်သည်။

လူဦးရေ ထောင်ဂဏန်းနီးပါး (သို့မဟုတ်) ပိုသော ကြီးမားသည့် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကြီးများတွင် အောက်ပါ အချက်အလက်များ ပါဝင်သည် -

- မဲဆန္ဒနယ် အများအပြား ထည့်သွင်း ပါဝင်နိုင်သည်။
- ဆွေးနွေးပွဲ တစ်လျှောက်လုံးတွင် ဂရုတစိုက် စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန် လိုအပ်သည်။
- မျက်နှာစုံညီ တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးခြင်းကိုတော့ မကြာခဏ မကျင်းပနိုင်ပေ။
- ခိုင်လုံသော ကိစ္စရပ်များကို မျက်နှာစုံညီ ထိရောက် နက်ရှိုင်းစွာ ဆွေးနွေးနိုင်ခြင်း မရှိပေ။
- လုပ်ငန်းအဖွဲ့ အများအပြား ခွဲပြီး အလုပ် လုပ်ရန် လိုအပ်သလို ထိုအဖွဲ့များသည်လည်း အရွယ်အစား ကြီးမားနိုင်သည်။
- ပါဝင် တက်ရောက်သူ အများစု ထိရောက်စွာ ပါဝင်နိုင်စေရန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း စည်းကမ်းများကို ဂရုတစိုက်နှင့် အသေးစိတ် ပုံစံ ဒီဇိုင်းထုတ် သတ်မှတ်ထားရန် လိုအပ်သည်။

နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ၏ အရွယ်အစားကို ပုံစံ ဒီဇိုင်းထုတ်သည့်အခါ တာဝန်ရှိသူများသည် ၎င်းတို့ ရွေးချယ်သည့် နိုင်ငံရေးနှင့် စီမံ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ပါဝင် ပတ်သက်မှုများကိုပါ ထည့်သွင်း စဉ်းစားရန် လိုအပ်သည်။

၄။ အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုတွင် မည်သည့် မဲဆန္ဒနယ်များကို ကိုယ်စားပြု ပါဝင်လေ့ရှိသနည်း။

အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးပွဲများ၏ ရည်မှန်းချက်မှာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှ ချမှတ် ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည့် အဓိကကျသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအပေါ် လူ့အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုလုံးမှ လိုလားသော အများ သဘောတူသည့် ဆန္ဒတစ်ခု ထွက်ပေါ်လာစေရန်ဖြစ်ပြီး ဆွေးနွေးပွဲတွင် များစွာသော နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေးနှင့် လူမှုရေး အဖွဲ့များ များစွာ ပါဝင်ရန် အရေးကြီးသည်။ နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးပွဲ အများစုတွင် အဓိက နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အရပ်ဘက် လူမှု အဖွဲ့အစည်းများ ပါဝင်ကြသည်။ အချို့သော ဖြစ်ရပ်များတွင် ကျွမ်းကျင် ပညာရှင်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံအဆင့် အဖွဲ့အစည်းများလည်း ပါဝင်ကြသည်။ ဆွေးနွေးပွဲ အများစုသည် အမျိုးသမီး၊ လူငယ်နှင့် အပယ် အကျဉ်ခံ အုပ်စုများကို ကိုယ်စားပြုမှုများ သေချာ ပါဝင်စေသည်။

အောက်ပါတို့သည် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးပွဲတစ်ရပ်၏ ဖွဲ့စည်းထားပုံကို ဆုံးဖြတ်ရာတွင် ထည့်သွင်း စဉ်းစားရမည့် အချို့သော အချက်များဖြစ်သည်။

- မည်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ၌ အတော်အသင့် ကြီးမားသော မဲဆန္ဒနယ်များ ရှိပါသလဲ၊ မည်သည့် အဖွဲ့အစည်းများက အဆိုပါမဲဆန္ဒနယ်များ၏ တရားဝင် ကိုယ်စားလှယ်များ ဖြစ်သည်ဟု ပြောနိုင်ပါသလဲ။
- မည်သည့် အဖွဲ့အစည်းများထံတွင် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးပွဲမှ ချမှတ်လိုက်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်းကို လွှမ်းမိုးနိုင်သည့် အခွင့်အာဏာ ရှိပါသလဲ။
- မည်သည့် အဖွဲ့အစည်းများထံတွင် နိုင်ငံ၏ အချို့သော ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရာ၌ သမာသမတ်ကျပြီး ဘက်လိုက်ခြင်း မရှိစွာ အလုပ် လုပ်ခဲ့သည့် နောက်ကြောင်း မှတ်တမ်း ရှိပါသလဲ။
- မည်သည့် အဖွဲ့အစည်းများထံတွင် နိုင်ငံ၏ ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန် ထူးခြား ဆန်းကျယ်သော ဉာဏ်ကွန့်မြူးသည့် စိတ်ကူးစိတ်သန်း အတွေးအမြင်များ ရှိသနည်း။
- မည်သည့် အဖွဲ့အစည်းများထံတွင် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ၌ ဆွေးနွေးမည့် ပြဿနာရပ်များအပေါ် ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် အသိပညာ ရှိသနည်း။

အထက်ပါ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အချက်များအပေါ် အခြေခံပြီး နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေး၊ အစိုးရနှင့် အရပ်ဘက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ ပါဝင် လှုပ်ရှား လုပ်ဆောင်သူများကို ပေါင်းစပ် ပါဝင်ခြင်းဖြင့် ကျယ်ပြန့်သည့် အများ သဘောထား ဆန္ဒတစ်ခုကို ထွက်ပေါ်စေနိုင်ချေ ရှိပါသည်။ ထိုသို့သော ကိုယ်စားပြုမှုကို အောင်မြင်စွာ ရရှိနိုင်ရန် လွတ်လပ်စွာ တက်ရောက် လေ့လာသူများ၊ အရပ်ဘက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းမှ ပါဝင် လုပ်ဆောင်သူများ၊ အသိပညာ၊ အတတ်ပညာ ကျွမ်းကျင်သူ ပညာရှင်များ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် လူငယ်များအတွက် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများတွင် နေရာအရေအတွက် အတော်များများ ချန်ထား၊ သတ်မှတ်ပေးရမည်။

၅။ အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတစ်ခု၏ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ပုံ နည်းလမ်းမှာ မည်သို့နည်း။

တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ အများစုသည် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းကို မျက်နှာစုံညီ အစည်းအဝေးများနှင့် လုပ်ငန်း အဖွဲ့များ ဟူ၍ ပိုင်းခြားထားလေ့ရှိသည်။ မျက်နှာစုံညီ အစည်းအဝေးများတွင် ပါဝင်သူ အရေအတွက် သုံးလေးငါးရာ ရှိနိုင်သဖြင့် အဆိုပြုလွှာများနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက် မူကြမ်း ရေးဆွဲခြင်းများကို လုပ်ငန်းအဖွဲ့များမှ ရေးဆွဲ ဆောင်ရွက်လေ့ ရှိသည်။ ရလဒ်အားဖြင့် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတစ်ခု၏ ခိုင်မာသော အလုပ်အများစုကို လုပ်ငန်း အဖွဲ့များထံတွင် ဆောင်ရွက်ရသည်။

ဆိုလိုသည်မှာ အလုပ်အဖွဲ့များ ပုံစံဒီဇိုင်းထုတ် ဖွဲ့စည်းသည့်အခါ အောက်ပါအချက်များသည် ဂရုပြုရမည့် အခြေခံထားရမည့် အချက်များဖြစ်သည် -

- လုပ်ငန်းအဖွဲ့များတွင် ချိန်ခွင်လျှာ မျှတသော ကိုယ်စားပြုမှု ရှိရန်လိုအပ်ပြီး၊ သို့မှသာ ၎င်းတို့၏ အဆိုပြုချက်များကို တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတွင် ပါဝင်နေကြသည့် မဲဆန္ဒနယ်များ အားလုံးမှ လက်ခံကြမည် ဖြစ်ပါသည်။
- လုပ်ငန်းအဖွဲ့များတွင် လုပ်ငန်း ဆောင်တာများကို ကျွမ်းကျင် ထိရောက် အကျိုးရှိစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ရှင်းလင်းသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ရှိရန် လိုအပ်သည်။
- မျက်နှာစုံညီ အစည်းအဝေးများနှင့် လုပ်ငန်းအဖွဲ့များအကြား ဆက်ဆံရေးကို ပုံဖော်ပေးသည့် ရှင်းလင်းသော စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများ သတ်မှတ်ထားခြင်းက အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများကို အကျိုးရှိစေသည်။
- များစွာသော လုပ်ငန်းအဖွဲ့များအကြား ပုံမှန် ဆက်သွယ်ခြင်းကို ကူညီ ပံ့ပိုးပေးသည့် ယန္တရားတစ်ခုနှင့် ထိုယန္တရားမှ ဆွေးနွေးပွဲ တက်ရောက်သူ အများစုက ထိုလုပ်ငန်းအဖွဲ့များထံအတွင်းမှ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများကို သိရှိနားလည်အောင် သေချာ လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်သဖြင့် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများကို အကျိုးရှိစေသည်။
- များစွာသော လုပ်ငန်းအဖွဲ့များ၏ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ချက် ဖွံ့ဖြိုးမှုများကို ခြေရာခံ ကြည့်ပေးပြီး ဆွေးနွေးပွဲ အစီအစဉ်များကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပူးပေါင်း ပါဝင် ဆောင်ရွက်မှုကိုပါ သေချာအောင် ထောက်ပံ့ပေးသည့် ယန္တရားတစ်ခု ထားရှိခြင်းသည် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကို အကျိုးရှိစေသည်။
- လုပ်ငန်းအဖွဲ့မှ အဖွဲ့ဝင်များ၏ ကူညီမှုဖြင့် အငြင်းပွားမှုများကိုဖြေရှင်းနိုင်ခြင်းနှင့် သဘောတူညီမှု ရယူနိုင်ခြင်း စသည့် ပဋိပက္ခဖြေရှင်းမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှုများသည် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးပွဲများကို အကျိုးရှိစေသည်။

လအနည်းငယ်ကြာအောင် ကျင်းပသော အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများတွင် မျက်နှာစုံညီပုံစံ အစည်းအဝေးများကို အကြိမ် အနည်းအငယ်သာ တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးပြီး လုပ်ငန်းအဖွဲ့များမှာမူ နေ့စဉ် အချိန်တော်တော်ကြာအောင် ဆွေးနွေးရပြီး ခေတ္တခဏနားပြီးသည့်နောက်တွင်လည်း ပြန်လည် တွေ့ဆုံ

ဆွေးနွေးရသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးပွဲများတွင် အစည်းအဝေးများနှင့် လုပ်ငန်းများကို အပြင်းအထန် တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေး ဆောင်ရွက်ကြလေ့ ရှိသည်။

၆။ အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများသည် မည်သို့သော ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို လိုက်နာ ကျင့်သုံးကြသနည်း။

အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများ၏ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်မှုဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများနှင့် လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများကို ဆွေးနွေးပွဲ မစတင်ခင်က ကြိုတင် အသေးစိတ် ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးလေ့ ရှိကြသည်။ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများကို ပုံစံဒီဇိုင်းထုတ်ရာတွင် အောက်ပါမေးခွန်းများကို ဖြေကြားရန် လိုအပ်သည် -

- အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတွင် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ရာ၌ အများ သဘောဆန္ဒ ခံယူသည့် နည်းဖြင့် သို့မဟုတ် မဲအများစုကို အနိုင်ပေးခြင်းနည်းဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်မည်လား။
- ဆန္ဒမဲပေးသည့် စနစ်ကို အသုံးပြုခဲ့လျှင် ပိုမို တင်းကျပ်သည့် ဆန္ဒမဲ ပေးသူ အများစု မဲပေးမှ နိုင်မည့် စနစ်ကို အခြေခံသလော သို့မဟုတ် သာမန် မဲများလျှင် နိုင်သည့် စနစ်ကို အခြေခံသလော။
- ဆွေးနွေးပွဲတွင် ထည့်သွင်းထားသော အရေးကိစ္စများအားလုံးကို ဆွေးနွေးရာတွင် တူညီသော ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ခြင်း စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းကိုပင် အသုံးပြုမလား။
- ဆွေးနွေးပွဲတွင် ပါဝင်သူများအား လုပ်ငန်းအဖွဲ့များအဖြစ် ပိုင်းခြားပါက ဤလုပ်ငန်းအဖွဲ့များတွင်လည်း မျက်နှာစုံညီ အစည်းအဝေးကဲ့သို့ပင် တူညီသော ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများကို လိုက်နာရမည်လော။
- မျက်နှာစုံညီ အစည်းအဝေးတွင် လုပ်ငန်းအဖွဲ့များမှ ရေးသားပြုစု တင်သွင်းလာသော အဆိုပြုချက်များကို လက်ခံခွင့် သို့မဟုတ် ပယ်ချခွင့်သာ ရှိသလော။ သို့မဟုတ် မျက်နှာစုံညီ အစည်းအဝေးတွင်မှလည်း ထိုအဆိုပြုချက်များကို ပြင်ဆင်မည်လော။

အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးပွဲများသည် လူမှုအဖွဲ့အစည်းအလိုက် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် အရေးကြီးသော ကိစ္စရပ်များတွင် အများသဘောဆန္ဒများကို ရယူခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်သောကြောင့် ၎င်းတို့၏ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများတွင် အများသဘောထား ဆန္ဒကို အထူးအလေးထားလေ့ရှိသည်။ အများသဘောထား ဆန္ဒကို အောင်မြင်စွာ ရယူဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ခဲယဉ်းသည့်အခါ ဆွေးနွေးပွဲ၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၊ စည်းမျဉ်းများအရ ရှေ့မတိုးသာ၊ နောက်မဆုတ်သာ ပိတ်မိနေသော အခြေအနေမှ ဖောက်ထွက်နိုင်အောင် ဖွင့်ပေးနိုင်သည့် ယန္တရားတစ်ခုကို ဆွေးနွေးပွဲမှ ပံ့ပိုးပေးပြီး ပါဝင်ဆွေးနွေးသူများအကြား သဘောတူညီချက်တစ်ခုကို ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးနိုင်စေသည်။ ထိုသို့သော ယန္တရားမျိုးသည် လုပ်ငန်းအဖွဲ့များမှ ပါဝင် ဆွေးနွေးသူများအကြား သာမက ဆွေးနွေးပွဲအတွင်း၌ မဲဆန္ဒနယ်များကို ကိုယ်စားပြုသော ခေါင်းဆောင်များအကြားပါ စေ့စပ် ညှိနှိုင်းမှုကို ကူညီပံ့ပိုးပေးပြီး သဘောတူညီမှုများ သေချာစွာ ရယူနိုင်စေသည်။

၇။ အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများကို ကြိုတင် ပြင်ဆင်ရာတွင် မည်သူတို့မှ ပါဝင် ပံ့ပိုးပေးကြသနည်း။

အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများကို ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်းသည် အလွန် နိုင်ငံရေးနွယ်ပြီး အငြင်းပွားရသော ဖြစ်စဉ် ဖြစ်လေ့ရှိသည်။ အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးပွဲကို ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရာတွင် မည်သူတို့မှ ပါဝင် ပံ့ပိုးပေးကြသနည်းဟူသော မေးခွန်းသည် အငြင်းပွားဖွယ်ဖြစ်ပြီး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ၏ တရားဝင်မှုကိုပါ လွှမ်းမိုးနိုင်သည်။ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု ဖြစ်စဉ်တွင် ပါဝင်သူများနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး ထည့်သွင်း စဉ်းစားစရာ အချက် သုံးချက်ကို များသောအားဖြင့် တွေ့ရသည်။

- အဓိကကျသည့် မဲဆန္ဒနယ်များအားလုံးမှ ခေါင်းဆောင်များ၏ တက်ကြွစွာ ပါဝင် ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ထောက်ခံ ပံ့ပိုးမှုပေးခြင်းတို့မှ အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေသည်။ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု လုပ်ငန်းများကို အဆင့်မြင့် ခေါင်းဆောင်များမှ ထောက်ခံ ပံ့ပိုးမှုကြောင့် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု ဖြစ်စဉ်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို သေချာစွာ အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်နိုင်မည်။
- အကောင်းဆုံးမှာ သက်ဆိုင်ရာ မဲဆန္ဒနယ်များ အားလုံးသည် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲအတွက် ကြိုတင် ပြင်ဆင်မှုများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရမည်။ ထိုအခါ ချမှတ်မည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို မဲဆန္ဒနယ်အများစုမှ တရားဝင်သည်ဟု ယူဆကြသည်။
- နည်းပညာ ပံ့ပိုးမှုနှင့် ကျွမ်းကျင် ပညာရှင်တို့၏ ပံ့ပိုးမှုများသည် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများအတွက် အထောက်အကူပြုနိုင်သော်လည်း ကြိုတင် ပြင်ဆင်ရန် တာဝန်ရှိသူများအကြားတွင် ယင်းတို့ကို မရရှိနိုင်ခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။

၈။ စီမံဆောင်ရွက်မှုနှင့် ထောက်ပံ့မှုဆိုင်ရာ အစီအစဉ်ဆွဲခြင်း

အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲသည် ခက်ခဲရှုပ်ထွေးသော ဖြစ်ရပ်များ ဖြစ်ပြီး အသေးစိတ်ကျသော စီမံဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများနှင့် ထောက်ပံ့မှုဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များ လိုအပ်သည်။ ဤပြင်ဆင်မှုများသည် အငြင်းပွားစရာဖြစ်ပြီး နိုင်ငံရေး ဆန်သည်။ ဥပမာ အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲအတွက် နေရာ(များ)ကို ရွေးချယ်ခြင်းသည် မကြာခဏဆိုသလို ထောက်ပံ့ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းဖြစ်ခြင်းသာမက၊ လုံခြုံရေးနှင့် အထိမ်းအမှတ် သင်္ကေတအဖြစ်ပါ ထည့်သွင်း စဉ်းစားစရာများ ရှိသောကြောင့် နိုင်ငံရေးဆန်သည့် လုပ်ငန်းတစ်ခုလည်း ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတစ်ပွဲ၏ စီမံဆောင်ရွက်မှုနှင့် ကျွမ်းကျင်ပညာရှင် ပံ့ပိုးမှု ဖွဲ့စည်း တည်ဆောက်ပုံများကို ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတွင် ပါဝင်မည့် မဲဆန္ဒနယ်များမှ ထိုဖွဲ့စည်း တည်ဆောက်မှုများကို လွှမ်းမိုးလိုကြသည့်အတွက် နိုင်ငံရေး လုပ်ငန်းတစ်ရပ် ဖြစ်လာနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် စီမံဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များကို လွန်စွာ အာရုံစိုက်သင့်ကြောင်း အကြံပြုလိုက်ပြီး ဖြစ်နိုင်လျှင် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ၏ နိုင်ငံရေးကဏ္ဍကို ကြိုတင် ပြင်ဆင်နေသူများပင် ထိုစီမံဆောင်ရွက်မှုများကို လုပ်ဆောင်သင့်သည်။

၉။ အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများကို အတွင်းရေးမှူးရုံးအဖွဲ့မှ ကူညီပံ့ပိုးမှု

အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ ဖြစ်စဉ်တွင် ကျယ်ပြန့်သော စီမံ ဆောင်ရွက်မှု၊ ထောက်ပံ့နှင့် ကျွမ်းကျင် ပညာရှင် ကူညီ ပံ့ပိုးမှုများ လိုအပ်သည်။ ဤကူညီ ပံ့ပိုးမှုတွင် အောက်ပါ ကဏ္ဍများ ပါဝင်လေ့ ရှိသည် -

- ထောက်ပံ့ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ - ဆွေးနွေးပွဲ တက်ရောက်သူများအတွက် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် တည်းခိုရေး၊ ဆွေးနွေးပွဲ ကျင်းပသည့် နေရာနှင့် စပ်လျဉ်းသော ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် လုံခြုံရေး။
- အတွင်းရေးမှူးရုံးအဖွဲ့ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ - မှတ်စုလိုက် မှတ်ခြင်း၊ သတင်း အချက်အလက်များကို ဆွေးနွေးပွဲ တက်ရောက်သူများအကြား မျှဝေပေးခြင်း၊ မှတ်တမ်းတင်ခြင်းဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် မှတ်တမ်း ထိန်းသိမ်းခြင်း
- ကျွမ်းကျင်ပညာရှင် ကူညီပံ့ပိုးမှု - နည်းပညာဆိုင်ရာ အကြံဉာဏ်များနှင့် ခိုင်မာသော ကိစ္စရပ်များကို ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များမှ တင်ပြဆွေးနွေးမှုများ၊ စာတမ်းများ တင်သွင်းခြင်း သို့မဟုတ် နီးနောဖလှယ်ပွဲများနှင့် သင်တန်းများ။
- မီဒီယာ ဆက်ဆံရေးနှင့် ပြည်သူများထံ သတင်း ထုတ်ပြန်ခြင်း - မီဒီယာများထံသို့ ရုပ်သံမှတ်တမ်းများ ပေးခြင်း ၊ websiteကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ အများပြည်သူများ သတင်းအချက်အလက်များ ရရှိအောင် စည်းရုံး လှုပ်ရှားမှုများကို စီစဉ်ခြင်း၊ နိုင်ငံအနှံ့ သတင်းအချက်အလက် ရယူနိုင်သော နေရာများ စီစဉ်ပေးခြင်းနှင့် ရုပ်မြင်သံကြား၌ စကားရည်လှပွဲများ ပြင်ဆင် ကျင်းပခြင်း။

များသောအားဖြင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲ မစတင်မီ အချိန်ကပင် အတွင်းရေးမှူးရုံးအဖွဲ့ကို ကြိုပြီး ဖွဲ့စည်း ထားရမည်။

၁၀။ ပြည်သူများ နားလည် သဘောပေါက်စေရန် အမြင်ဖွင့်ပေးခြင်းနှင့် ပြည်သူများ၏ ပါဝင်မှု

အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ ကျင်းပနေစဉ်ကာလအတွင်း ဆွေးနွေးနေသည့် အကြောင်းအရာများနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်သူများအား သတင်းအချက်အလက်များ ကောင်းစွာ ပေးခြင်းကြောင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကို ယုံကြည်မှု ဖြစ်ပေါ်လာစေပြီး ပိုမို ခိုင်မာသော တရားဝင်မှုကို ရရှိစေနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိခြင်းနှင့် သတင်းအချက်အလက် မျှဝေခြင်းတို့သည် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ ဖြစ်စဉ်တစ်ခု၏ တရားဝင်မှုကို ပိုမို အားကောင်းစေသည်။ ပြည်သူများ သတင်းအချက်အလက် ရရှိရန်နှင့် နားလည် သဘောပေါက်မှု မြင့်မားစေရန် အမြင်ဖွင့်သည့် နည်းဗျူဟာကို ပုံစံထုတ်သည့်အခါတွင် သတင်းအချက်အလက်များ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း နယ်ပယ် ဒေသအနှံ့ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ရောက်ရှိအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အရေးကြီးသည့် အချက်တစ်ချက်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် စာမတတ်မြောက်မှု နှုန်းထား မြင့်မားနေပါလျှင် စာမတတ်သည့် ပြည်သူများထံ လက်လှမ်းမီနိုင်ရန် မီဒီယာများမှတစ်ဆင့် သတင်း အချက်အလက်များ မျှဝေရန် လိုအပ်သည်။ ထိုနည်းတူစွာ အကယ်၍

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အချို့သော ဒေသများတွင် သတင်း မီဒီယာ အချို့ မရှိပါက သင့်တော်သော မီဒီယာများကို ဖော်ထုတ်ရန် လိုအပ်သည်။

ထို့ပြင် အများပြည်သူများသည် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ၏ ဆွေးနွေးပွဲများတွင် ပါဝင်ဆွေးနွေးနိုင်သည်။ ထိုသို့ ပါဝင်ဆွေးနွေးမှုကို မြို့တော်ခန်းမများတွင် တက်ရောက်သူများစွာဖြင့် ကြီးမားသော စုဝေးခြင်းများ သို့မဟုတ် သီးခြားမဲဆန္ဒနယ်များတွင် ပိုသေးငယ်သော အစည်းအဝေးများ ကျင်းပခြင်းဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ရာတွင် အရပ်ဘက် လူမှု အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အခြားသော အဖွဲ့အစည်းများမှ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲသို့ အဆိုပြုချက်များ တင်ပြခြင်းတို့လည်း ပါဝင်နိုင်သည်။ ပြည်သူများထံသို့ သတင်းများ ထုတ်ပြန်ပေးခြင်းနှင့် ပြည်သူများ ပါဝင်နိုင်မည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးပွဲများကို ကိုယ်ရော စိတ်ပါနှစ်မြုပ်ပြီး ပံ့ပိုးပေးသော အဖွဲ့မှာ များသောအားဖြင့် အတွင်းရေးမှူးရုံးအဖွဲ့တွင်းမှ ဖြစ်ပြီး ထိုအဖွဲ့ကြောင့် အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးပွဲများသည် အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိပါသည်။

Katia Papagianni ကာတီးယား ပါပါဂျီယန်းနီ
Centre for Humanitarian Dialogue လူသားချင်း စာနာထောက်ပံ့ရေး ဆွေးနွေးမှုဌာန
၂၀၁၄ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ။